Ankenævnet for Forsikring

912/13

Den 2. april 2013 blev i sag nr. 83.215:

xxxxx xxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxx xx
xxxx xxxxx

mod

Sampension KP
Livsforsikring A/S
Tuborg Havnevej 14
2900 Hellerup

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren er omfattet af en pensionsordning i Sampension KP Livsforsikring A/S. Han klager ved sin repræsentant over, at selskabet har afvist at udbetale løbende ydelser ved tab af erhvervsevne og afvist at bevilge præmiefritagelse.

Selskabet har afvist præmiefritagelse samt udbetaling af ydelser med henvisning til, at klagerens ordning var klausuleret, og at de klausulerede lidelser er hovedårsagen til, at han ikke længere kan arbejde.

Forsikringen giver ret til udbetalinger ved tab af erhvervsevne, hvis den generelle erhvervsevne varigt nedsættes med 2/3 eller mere af den fulde erhvervsevne af helbredsmæssige årsager som følge af sygdom eller ulykke.

Selskabet oplyser, at klageren, der er født i 1965, den 1/10 2004 blev optaget i pensionsordningen som følge af sin ansættelse i et fleksjob. Selskabet modtog i forbindelse med optagelsen helbredsoplysninger fra klageren. Det fremgik heraf, at han havde kroniske smerter i nakken og i ryggen samt led af konstant hovedpine og periodevis svimmelhed. Generne var opstået efter en trafikulykke i 2000.

På den baggrund oprettede selskabet ordningen med klausuler for nakke og rygsmerter

med eventuelle følger samt for hovedpine og svimmelhed med eventuelle følger. Klausulerne udløb den 1/10 2010.

Den 21/6 2011 ansøgte klageren om dækning ved tab af erhvervsevne. Han oplyste i ansøgningen, at han var blevet sygemeldt fra sit fleksjob den 5/3 2010 og efterfølgende opsagt på grund af sygdom med fratrædelsesdato 1/9 2010. Den 1/6 2011 blev han tilkendt offentlig førtidspension. I ansøgningen til selskabet oplyste klageren, at de sygdomme, som var årsagen til den nedsatte erhvervsevne, var piskesmældslæsion, agorafobisk angsttilstand og somatiseringstilstand. Videre oplyste klageren, at han havde pådraget sig piskesmældslæsionen i 2000 ved en ulykke. Det psykiske startede så småt i 1996/97, oplyste han. Da han ikke havde informeret selskabet om sine psykiske gener ved afgivelse af helbredsoplysningerne i forbindelse med tegningen, indhentede selskabet herefter diverse lægelige og kommunale oplysninger.

Selskabet oplyser, at de lægelige akter indeholdt oplysninger om, at klageren inden optagelsen i pensionsordningen, ud over følgerne efter trafikulykken, havde haft psykiske gener i mange år. Herudover var han blevet undersøgt for hjertelidelse.

Af konklusionen i journalen fra kommunen ved indstilling til pension dateret den 12/5 2011 fremgår bl.a.:

> "Helbredsmæssigt drejer det sig om at pgl. er visiteret til fleksjob i 2000 men allerede i årene inden har han haft mange henvendelser til sygehussystemet pga. angst. Han er igennem de sidste 10 år i tiltagende grad blevet opslugt af somatiseringstilstand - indtrykket er at tilstanden er så gennemgribende, at den kan sidestilles med egentlig psykisk sygdom - Psykiatrisk speciallæge vurderer, at tilstanden er kronisk og udover støttende samtaler er der ingen behandlingsmæssige tiltag der kan bedre tilstanden. Arbejdsevnen vurderes blivende nedsat og arbejdsprøvning vurderes ikke at kunne gennemføres."

Videre fremgår om de helbredsmæssige forhold i arbejdsevnevurderingsjournalen dateret 31/3 2011:

> "Af disse aktstykker fremgår det, at pgl. har været i fleksjob siden piskesmældslæsion i 2000, men allerede i årene inden har han haft flere henvendelser til sygehusvæsnet pga. angst.
>
> De sidste 10 år er pgl. i tiltagende grad blevet opslugt af en somatiseringstilstand med en lang række symptomer fra centralnervesystemet, hjertet samt bevægeapparatet.

Han er overordentligt grundigt udredt somatisk og har fået foretaget talrige kliniske undersøgelser ved speciallæger og har gennemgået talrige parakliniske undersøgelser med div. scannere, uden at der er påvist nogen specifik, somatisk sygdom."

Af klagerens lægejournal fremgår bl.a.:

"**16.01.1999**
Diagnoser.
125.1 Morbus cordis arterioscleroticus

Til: …
Fra: Kardiologisk Ambulatorium B
Indl.: 14.01.1999-14.01.1999
Diag.: Morbus cordis arterioscleroticus
Ambulant: Opereret for coarctatio aortae i Ægypten for en del år siden. Ingen gener siden.
Har siden april måned 1998 haft tilfælde med natlige utilpashed. Han føler det begynder om aftenen efter aftensmaden. Får så ondt i maven samt nogen åndenød. Desuden angv. han, at fingrene bliver helt hvide og fødderne bliver hvide. Har flere gange kaldt vagtlæge i forbindelse med anfaldene.
Man har tolket tilfældene som udløst fra mavesækken. Er blevet sat i behandling med alminox samt losec og magnesia. Nogen effekt.
I okt. måned 1998 var pt. indlagt i Sverige med et tilfælde. På dette tidspunkt var der en del brystsmerter. Blev indlagt på mistanke om perikardit. Ekg samt blodprøver var normale under indlæggelsen. Blev observeret i 2 døgn og derefter udskrevet uden yderligere undersøgelse eller behandling.
Er nu henvist af egen læge m.h.p. eventuel kardial årsag til tilfældene.
Objektivt: Helt upåvirket. Pæne farver. Normofrekvent respiration.
St.p. et c.: i.a. Ekstrem.: ingen ødemer.
Med henblik på eventuel dysfungerende ve. ventrikel eller betydende seqv. efter coarctatio aortaeoperationen foretager jeg ekkokardiografi på patienten her i eftermiddag kl. 13.30. Skal desuden have foretaget arbejdsforsøg. Denne undersøgelse bliver den 02.02.99.
Ingen betydende mistanke om hjertesygdom, men skal indtil videre udredes som anført.
…
05.01.2000
Diagnoser.
Zo3,5 Observation på grund af mistanke om hjerte-karlidelse
Medicin
Depottabletter Selo-zok 50 mg 28 stk. En tablet daglig for hjertet.
51U."

I notat af 7/1 2000 har klageren oplyst:

"**Ang.: Piskesmæld, ulykkesdato 07.11.2000**
Jeg er i behandling hos psykolog … siden Mars 2003 og her indtil videre.

Jeg er i behandling med medicin mod smerter
Gabapentin UNP300 mg - mod smelter. 3 x daglig
Fltioxetin 20 mg - stemningsskift 1 x daglig

Jeg er stadig på arbejdsprøvning på … fra den: 16. juni 03 til den: 3.oktober 03. Og modtager sygedagpenge.

Nu er der gået 2 år og 10 måneder med smerter på mange forskellige måder, både fysisk og psykisk, konstante smerter, dunken i halsen, susen for ørene, er generet af støj og kraftig lys. Læse og skriveproblemer, svimmelhed, søvnproblemer, sovende fornemmelser i arm og ben. Smerter i nakken, i ryggen og venstre ben. Smerter i venstre side af nakken, der stråler ned til brystekassen. Der er konstant larm i hovedet, der forstyrrer min koncentration"

I journal fra neurologisk ambulatorium er bl.a. noteret:

"**02.12.02 ambulant kontrol**
Patienten kommer til kontrol.
…
Han føler sig meget deprimeret og kan ikke sove, har det dårligt, føler at hovedet er 3 x så tungt som det burde være. Anvender tabl. Celebra 200 mg x 2 dagligt, føler ikke rigtig at der er nogen effekt, føler også at der kommer mere og mere krampe i venstre side af kroppen. Tænker meget på liv og død, føler at han ryster meget indvendig, bliver også hurtigt svimmel, føler ikke at han kan fungere, smerterne kan komme som lyn fra en klar himmel, således at han faktisk stopper med at trække vejret, har så mange smerter at han også kan få kvalme og opkastninger. Når han går derhjemme ved børnene og konen, må han gå for sig selv, fordi at han bliver meget aggressiv og irriteret når disse smerter kommer.
…
Har også meget larm inde i hovedet og der er kommet dunkende smerte. Har tidligere gået til kiropraktik og fysioterapi uden at han føler at der har været nogen effekt heraf. Klager meget over krampe i venstre side af kroppen, smerter i hovedet, nakke, skuldre. Smerter ned i venstre ben. Kramperne kommer som lyn fra en klar himmel, hvor det trækker sig helt sammen i venstre side.

Patienten henvises til	neuropsykolog
og til	MR-skanning af cerebrum
Desuden opstarter vi	tabl. Fontex, 20 mg 1 tabl dagligt
Desuden	tabl. Gabapentin 300 mg, 1 tabl. x 3 dagligt
Desuden skal patienten	til kontrol hos undertegnede lige på den anden side af nytår."

Af psykiatrisk speciallægeerklæring dateret den 2/12 2010 fremgår bl.a.:

"**Konklusion:**
…
Første gang pt. har kontakt til det psykiatriske behandlingssystem i forbindelse med angstlidelse er tilbage i 1996/1997, hvor pt. ses på … sygehus i forbindelse med hyperventilationsanfald, og siden 2004 er pt kendt i psykiatrien i - … med en svær agorafobisk angsttilstand samt en svær somatiseringstilstand. Herudover har der også været ventileret muligheden af, at pt. skulle have pådraget sig en lettere organisk hjerneskade i forbindelse med færdselsuheldet.

Pt. har over de seneste år været fuldstændig opslugt af sin somatiseringstilstand, hvor pt. har symptomer dels fra centralnervesystemet dels fra det kardiovaskulære system dels fra abdomen og dels fra bevægeapparatet.

Pt. er talrige gange blevet undersøgt for apoplexi på neurologisk afdeling siden 2000. Der er aldrig fundet holdepunkter ved skanninger eller objektive undersøgelser for, at pt. har en or-

ganisk hjernelidelse. Pt. er også undersøgt på kardiologisk afdeling og gastroenterologisk afdeling, og her er heller ikke fundet holdepunkter for nogen somatisk lidelse. Pt. har været set i psykiatrisk ambulatorium og i distriktspsykiatrien, er blevet behandlet med SSRI-præparater samt støttende samtaler. Tilstanden har været fluktuerende, i perioder har pt. været relativt velfungerende og kunnet fungere i sin flexjobansættelse."

På baggrund af de lægelige og kommunale oplysninger meddelte selskabet ved brev af 17/1 2012 klageren, at selskabet havde ændret vilkårene for hans pensionsordning. Selskabet havde med tilbagevirkende kraft påført pensionsordningen yderligere klausuler for henholdsvis psykisk lidelse med eventuelle følger og smerter i bevægeapparatet med eventuelle følger og hjertelidelse med eventuelle følger. Samtlige klausulerne udløb den 1/10 2010. Herefter anførte selskabet, at klageren alene havde ret til invalidesummen via gruppelivsforsikringen, men at han ikke havde ret til invalidesum og præmiefritagelse via pensionsordningen.

Klageren var utilfreds med selskabets afgørelse og gjorde ved sin repræsentant indsigelser over selskabets afgørelse. Da hans indsigelser ikke gav selskabet anledning til at ændre afgørelsen, har han ved sin repræsentant ved klageskema af 8/3 2012 indbragt sagen for Ankenævnet for Forsikring. Repræsentanten har i følgebrev til nævnet anført:

"[Klager] oplyser, at grunden til at han er blevet tilkendt fleksjob i 2004 og så nu i 2011 førtidspension, skyldes ikke lidelsen der er anført i klausulen, men skyldes ene og alene en trafikuheld han havde i år 2000, hvor han har pådraget sig et piskesmæld og senere i fleksjobbet været udsat for mobning, som har givet ham et psykisk knæk.
Så derfor mener vi, at [klager] er berettiget til præmiefritagelse og en løbende udbetaling af invalidebeløb fra Sampension."

Selskabet har i svarbrev af 27/9 2012 til nævnet bl.a. anført:

"**Selskabets stillingtagen til klagen, jf. vedtægter for Ankenævnet for Forsikring, § *7,* stk. 1.**

- Da pensionsordningen blev oprettet, oplyste [klager], at han havde været udsat for et trafikuheld. På baggrund af hans oplysninger om generne efter uheldet blev ordningen klausuleret for nakke- og rygsmerter samt hovedpine og svimmelhed.

- I forbindelse med ansøgningen om dækning som følge af erhvervsevnetab blev det dokumenteret, at [klager] havde haft psykiske problemer, smerter i bevægeapparatet og problemer med hjertet, inden han blev optaget i pensionsordningen. Det oplyste han imidlertid ikke, dengang han afleverede helbredsoplysninger.

- Det er således afgivet objektivt urigtige oplysninger, og hvis Sampension havde fået disse oplysninger dengang [klager] afleverede helbredsoplysninger, så ville det have medført, at hans pensionsordning var blevet omfattet af yderligere 3 klausuler.

- Med henvisning til Forsikringsaftalelovens § 6 har Sampension på den baggrund påført pensionsordningen klausuler for henholdsvis psykisk lidelse med eventuelle følger, hjertelidelse med eventuelle følger og smerter i bevægeapparatet med eventuelle følger.

- [Klager] blev tilkendt dækning som følge af erhvervsevnetab fra 1. september 2010, hvor han fratrådte sit fleksjob. Det vil sige inden klausulerne udløb.

- De symptomer, som [klager] havde før sin optagelse i pensionsordning, er de samme, som medførte tilkendelsen.

- Både psykiater, kommunen og forsikrede, har i de modtagne oplysninger beskrevet, at de klausulerede lidelser er hovedårsagerne til, at forsikrede ikke længere kan arbejde.

- At der skulle være sket en forværring af symptomerne som følge af mobning i den pensionsgivende stilling ændrer ikke på, at der er direkte årsagssammenhæng mellem de lidelser som pensionsordningen er klausuleret for, og de symptomer der har medført det aktuelle erhvervsevnetab.

- Erhvervsevnetabet bliver således omfattet af klausulerne, og der kan ikke ske udbetaling af den månedlige invalidepension eller gives præmiefritagelse på pensionsordningen.

På denne baggrund bør klagen ikke tages til følge."

Klagerens repræsentant er i brev af 10/10 2012 fremkommet med følgende kommentarer til selskabets brev:

"[Klager] oplyser, at han ikke har haft psykiske problemer før november 2000, hvor han var udsat for en trafikulykke. Siden november 2000 og ulykken, havde [klager] mange tab, så som tab af erhvervsevne og hans arbejde, det i sig selv er svært at klare psykisk. [Klager] har i denne periode brug for få det psykiske bearbejdet hos en psykolog, hvilket vi ofte oplever hos andre medlemmer der er udsat for tab af erhvervsevnen og et dårligt helbred der giver mange smerter. Disse psykiske problemer han havde før 2004 kan ikke sammenlignes med de psykiske problemer [klager] flere år sener oplevede.
Ovenstående psykiske problemer stoppede da [klager] i hans sygedagpengeperiode kom på Reva … og efterfølgende blev tilkendt fleksjob og ansat i et fleksjob. Derfor oplyser [klager] ej heller til SamPension i forbindelse med ansættelse i fleksjob 2004 noget om psykiske problemer, men at han havde nakke/skulder problemer og hovedpine."

Selskabet har her til i brev af 18/10 2012 til nævnet anført:

"Ved brev af den 12. oktober 2012 har ankenævnet sendt brev af 10. oktober 2012 fra Socialrådgiverordningen på vegne af [klager].

Vi skal i den forbindelse bemærke, at [klager] har afgivet objektivt urigtige oplysninger i forbindelse med indtrædelse i pensionsordningen i Sampension. Derudover er der direkte sammenhæng mellem de psykiske problemer [klager] havde inden han kom ind i ordningen og de problemer han har i dag. Dette dokumenteres til fulde i de tidligere fremsendte akter.

Sampension har ikke yderligere kommentarer og henviser venligst til vores brev af 27. september 2012."

7. 83.215

Af policetillægget dateret dem 12/1 2012 fremgår:

"Fra den 01.10.2004 gælder følgende klausul:

Pensioner/udbetalinger ved erhvervsevnetab og ret til præmiefritagelse bortfalder, hvis forsikrede helt eller delvist mister sin erhvervsevne inden den 01.10.2010 på grund af den lidelse, der er omtalt på spørgeskema af 13.02.2005 vedrørende nakke- og ryglidelser med følger. Klausulen gælder ikke for gruppelivsforsikringen.

Fra den 01.10.2004 gælder følgende klausul:
Pensioner/udbetalinger ved erhvervsevnetab og ret til præmiefritagelse bortfalder, hvis forsikrede helt eller delvist mister sin erhvervsevne inden den 01.10.2010 på grund af den lidelse, der er omtalt på spørgeskema af 13.02.2005 vedrørende hovedpine og svimmelhed med følger. Klausulen gælder ikke for gruppelivsforsikringen.

Fra den 01.10.2004 gælder følgende klausul:
Pensioner/udbetalinger ved erhvervsevnetab og ret til præmiefritagelse bortfalder, hvis forsikrede helt eller delvist mister sin erhvervsevne inden den 01.10.2010 på grund af psykisk lidelse med eventuelle følger. Klausulen gælder ikke for gruppelivsforsikringen.

Fra den 01.10.2004 gælder følgende klausul:
Pensioner/udbetalinger ved erhvervsevnetab og ret til præmiefritagelse bortfalder, hvis forsikrede helt eller delvist mister sin erhvervsevne inden den 01.10.2010 på grund af smerter i bevægeapparatet med eventuelle følger. Klausulen gælder ikke for gruppelivsforsikringen.

Fra den 01.10.2004 gælder følgende klausul:
Pensioner/udbetalinger ved erhvervsevnetab og ret til præmiefritagelse bortfalder, hvis forsikrede helt eller delvist mister sin erhvervsevne inden den 01.10.2010 på grund af hjertelidelse med eventuelle følger. Klausulen gælder ikke for gruppelivsforsikringen."

Af pensionsregulativet fremgår bl.a.:

"**B. Udbetaling/præmiefritagelse ved erhvervsevnetab**

Betingelser for udbetaling/præmiefritagelse ved erhvervsevnetab
Medarbejderen opnår ret til udbetaling/præmiefritagelse ved erhvervsevnetab, når:

- den generelle erhvervsevne* er varigt nedsat med 2/3 eller mere af den fulde erhvervsevne, og
- erhvervsevnen i forsikringstiden er nedsat af helbredsmæssige årsager på grund af sygdom eller ulykkestilfælde, som ikke er fremkaldt med forsæt, og
- medarbejderen er fratrådt sin stilling, og
- lønudbetaling er ophørt.

*) Ved den generelle erhvervsevne forstås erhvervsevnen i ethvert erhverv."

8. 83.215

Nævnet udtaler:
Efter sin gennemgang af sagen, herunder de lægelige oplysninger, finder nævnet, at selskabet har været berettiget til at klausulere policen med tilbagevirkende kraft med henvisning til forsikringsaftalelovens § 6.

Efter det oplyste for nævnet er de klausulerede lidelser hovedårsagen til klagerens erhvervsevnetab. På denne baggrund finder nævnet ikke at kunne kritisere, at selskabet med henvisning til de gengivne klausuler vedrørende psykiske lidelser, hjertelidelse og smerter i bevægeapparatet har afvist at yde helbredsbetingede ydelser og præmiefritagelse til klageren.

Herefter

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Poul Sørensen